

Polítiques econòmiques per al futur

Modest Guinjoan

@modest_guinjoan

Economista. Doctor en economia per la UAB. Soci-director de l'empresa de consultoria BARCELONA ECONOMIA.

Excap del Gabinet Tècnic del Departament d'Indústria.

Presideix les comissions d'Economia Agroalimentària, d'Economia Catalana i d'Economistes d'Empresa del Col·legi d'Economistes de Catalunya.

Més enllà del seu contingut emocional, l'escenari d'una futura Catalunya Estat presenta un gran atractiu en termes de les polítiques econòmiques que seria possible aplicar amb el nou estatus de país. Algunes es desgranen en articles d'aquesta sèrie dedicada a tractar temes clau del futur econòmic. Serà bo, prèviament, tenir una visió general del que estem parlant.

Entenem per política econòmica aquelles actuacions que un estat du a terme amb la finalitat d'influir sobre el curs de l'economia. Com que l'actuació espontània de les forces del mercat no necessàriament mena cap a objectius socialment desitjables, l'estat s'atorga el dret d'intervenir en la cerca del progrés de la seva ciutadania.

Quines finalitats o objectius econòmics es planteja la política econòmica i amb quins instruments actua? Els objectius són, senzillament, els que cada estat considera necessaris, i els més habituals són el creixement, la creació d'ocupació, el control de la inflació, l'estabilitat en relació amb els cicles econòmics i l'equilibri exterior de l'economia.

Les actuacions per aconseguir els objectius pertanyen a diferents àmbits de l'economia. Per començar, l'estat es val de la seva capacitat d'establir normes, com ara lleis, decrets, reglaments de tota classe, que els agents econòmics han de complir, tant si són organitzacions (empreses, institucions, associacions...), com si són particulars. La capacitat normativa abasta variables clau per al funcionament de l'economia com són la política monetària, la política laboral, la política de tipus de canvi, de preus, del sector exterior, entre moltes altres. Addicionalment, a escala més material, l'estat es val dels impostos i de les subvencions. Grava fets econòmics, com ara el consum (IVA), els beneficis (impost de societats), la renda

personal (IRPF), les transmissions de propietat, etcètera. Després, utilitza aquests recursos amb aquestes finalitats:

- Finançar el funcionament del propi estat, amb els serveis bàsics de seguretat, justícia, administració...
- Prestar serveis que es consideren drets universals, com ara l'educació o la sanitat.
- Crear infraestructures de diferents tipus.
- Redistribuir els recursos entre col·lectius i territoris.
- Impulsar l'activitat en sectors d'interès (agrari, industrial, energètic, turístic, comercial, habitatge...).
- Vetllar per determinats sectors considerats estratègics, com ara l'energia.

Algun dels àmbits de política econòmica que abans eren competència dels estats es fixen actualment a nivell europeu. Són de la màxima rellevància com ara la política monetària, la política comercial, la política de la competència, preus, tipus de canvi... i a la llarga (si en el projecte europeu de mercat autènticament únic no hi ha cap daltabaix, que també podria ser que es donés) la política fiscal en impostos com el de societats o l'IVA.

No obstant l'anterior, el marge de maniobra dels estats és molt gran en l'apartat dels ingressos i és pràcticament total en el camp de les despeses, fins al punt que en alguns països s'acosta a l'equivalent al 50 % del PIB.

Una Catalunya Estat seria, en aquest context, com Àustria o Dinamarca, per posar dos països de dimensió equiparable. No cal dir que els objectius específics de política econòmica els fixaria en cada moment del temps la força o forces polítiques governants; exactament igual com passa en els països normals.

La mare de totes les polítiques econòmiques en el marc de la UE és aconseguir el creixement econòmic. I quin tipus de creixement s'hauria de plantejar Catalunya? Doncs no cal inventar la sopa d'all: la UE, en el seu desideràtum Europa 2020, ens marcava referències que crec que qualsevol govern català subscriuria. El creixement, que haurà de venir de la competitivitat del sistema econòmic català, hauria de tenir aquests atributs:

“El creixement, que haurà de venir de la competitivitat del sistema econòmic català, hauria de ser intel·ligent basat en el coneixement i en la innovació, no podem créixer en quantitat, sinó que ho hem de fer en qualitat; ha de ser sostenible utilitzant els recursos de manera més eficaç, que sigui més verda i competitiva; ha de ser integrador: una economia amb un alt nivell d'ocupació que tingui cohesió social i territorial.”

“Una Catalunya Estat seria, en aquest context, com Àustria o Dinamarca, per posar dos països de dimensió equiparable. No cal dir que els objectius específics de política econòmica els fixaria en cada moment del temps la força o forces polítiques governants; exactament igual com passa en els països normals.”

- Ser intel·ligent: que es desenvolupi una economia basada en el coneixement i en la innovació. Aquest atribut assenyala implícitament que no podem créixer en quantitat, sinó que ho hem de fer en qualitat. I això s'aplica al turisme, a la indústria, a l'agricultura, al comerç i, en general, a totes activitats productives.
- Ser sostenible: que l'economia utilitzi els recursos de manera més eficaç, que sigui més verda i competitiva.
- Ser integrador: una economia amb un alt nivell d'ocupació que tingui cohesió social i territorial.

Des de la perspectiva social, les polítiques econòmiques de l'Estat català haurien d'anar orientades a aconseguir la consolidació de l'estat del benestar. Els països del nord d'Europa són, a criteri meu, uns referents en què ens hauríem d'emmirallar.

En termes de política econòmica, els dos principals canvis que representaria per a Catalunya esdevenir un estat serien la millora dels recursos de tot tipus, d'una banda, i la llibertat de decisió, de l'altra. En l'actualitat, ambdós aspectes estan supeditats al dictat del centre de poder polític que és a Madrid i, a un nivell més general, a allò que fixa Brussel·les.

Per tant, el fet de disposar de llibertat d'elecció per triar les polítiques és la primera gran contribució de la independència. La segona contribució, la disponibilitat de més recursos econòmics, vindria de l'eliminació del dèficit fiscal crònic. Amb capacitat normativa i amb més diners, les coses poden canviar molt, també en política econòmica.